

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 13Svp/15/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200276
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Benczová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200276.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Benczovej a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., JUDr. Jany Martinčekovej, JUDr. Michala Matulníka, PhD. a Mgr. Kristíny Babiakovej, v právnej veci žalobcu K.. T. T., W.. X.X.XXXX, F. Q. XXX/XX, XXX XX R., právne zastúpeného JUDr. Eva Hencovská, advokát, so sídlom Bajzova 2, Košice, proti žalovaným:

- 1/ Kresťanskodemokratické hnutie, IČO: 00586846, so sídlom Šafárikovo námestie 77/4, 811 02 Bratislava,
 - 2/ SMER - sociálna demokracia, IČO: 31801242, so sídlom Súmravná 3263/25, 821 02 Bratislava - Ružinov,
 - 3/ Komunistická strana Slovenska, IČO: 17309981, so sídlom Hattalova 3429/12, 831 03 Bratislava - Nové Mesto,
 - 4/ Zuzana Mrázová, W.. X.X.XXXX, F. V. V. XXX/XX, R.,
 - 5/ Občianska konzervatívna strana, IČO: 36062146, so sídlom Panenská 671/26, 811 03 Bratislava - Staré mesto,
 - 6/ Strana rómskej koalície - SRK, IČO: 42106800, so sídlom Požiarnická 1496/1, 040 01 Košice - Juh,
 - 7/ SPOLU - občianska demokracia, IČO: 51313901, so sídlom Miletičova 559/21, 821 08 Bratislava - Ružinov,
 - 8/ STRANA MODERNÉHO SLOVENSKA (SMS), IČO: 42154138, so sídlom Skuteckého 126/15, 974 01 Banská Bystrica,
- vo veci ústavnosti a zákonitosti volieb do orgánov územnej samosprávy - obecného zastupiteľstva obce Jasov, konaných dňa 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu z a m i e t a.

Žalovaným priznáva voči žalobcovi nárok na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I.
Žalobné dôvody

1. Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bola dňa 9. novembra 2022 doručená správna žaloba vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy v zmysle § 312a zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ktorou sa žalobca domáhal súdneho prieskumu volieb obecného zastupiteľstva obce Jasov, konaných dňa 29. októbra 2022.

2. Žalobca sa domáhal zrušenia výsledkov volieb obecného zastupiteľstva na základe namietaných porušení zakladajúcich nezákonnosť a neústavnosť volieb z nasledovných dôvodov:

a) Porušenie čl. 30 ods. 3 a 4, čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky § 183 a § 186 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení iných zákonov, dôsledkom ktorého bola nezákonnosť a neústavnosť postupu pri sčítavaní hlasov s poukazom na skutočnosť, že žalobca ako kandidát (prvý náhradník - kandidát nezvolený za poslanca) vo voľbách získal 333 hlasov, pričom miesto poslanca pred ním obsadili kandidáti, ktorí dosiahli 334, 335 a 336 hlasov. Podľa jeho vedomostí sa ešte nikdy nestalo, aby boli pri sčítaní hlasov medzi jednotlivými kandidátmi také malé rozdiely. Počas sčítavania hlasov na poslancov došlo k viacerým podstatným okolnostiam nasvedčujúcim tomu, že tento proces neprebehol zákonným spôsobom, za ktoré označil rušenie počítania hlasov na poslancov po zistení výsledkov hlasovania o kandidátoch na post starostu hlasnými prejavmi emócií jeho podporovateľov, v dôsledku čoho nebolo zrejmé, ktoré lístky boli spočítané, pričom svedkyňa L. upozorňovala komisiu na opätovné sčítavanie asi 200 ks hlasovacích lístkov, ktoré už boli spočítané. Poukázal aj na rozpor informácie o počte hlasov udelených poslancovi U., ktorý sa zmenil z priebežne oznámeného počtu 329 na 335. Mal za to, že preukázaný nesprávny postup a nesprávna manipulácia s volebnými lístkami skreslila a pozmenila výsledok volieb v jeho neprospech.

b) Narušenie súťaže politických síl a ovplyvňovanie hlasov voličov v rozpore s ust. čl. 31, čl. 30 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, § 14 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z. z. prejavom čoho bola skutočnosť, že v deň hlasovania členka X. V. pri kontrole dodržiavania zákona a poriadku zaregistrovala, že za plentou je skrytý propagačný kalendár kandidáta na poslanca obecného zastupiteľstva C. Q., na ktorom boli explicitne uvedené kandidátske čísla kandidátov na poslancov obecného zastupiteľstva. V žalobe bolo zvýraznené, že tieto kalendáre boli rozdávané v obci osobitne Rómom, ktorí dostávali pokyn, aby volili výlučne na kalendári označených kandidátov. Ďalej bolo v žalobe uvedené, že tento kalendár bol jedným z voličov umiestnený za plentu, podľa neho mali voliči pokyn krúžkovať označených kandidátov. Svedkyňa L. ako členka volebnej komisie u jedného z voličov zistila prítomnosť tohto kalendárika vo vrecku a upozornila ho, že je to neprípustné. To že sa kalendárik nachádzal ukrytý v plente zistila až členka volebnej komisie, ktorá bola prekvapená, prečo niektorí členovia volebnej komisie opakovaně po odvolení rómskych voličov kontrolujú plentu. Umiestnenie kalendára za plentu bolo zaprotokolované do zápisnice miestnej volebnej komisie a podľa žalobcu umiestnenie kalendára za plentou volebnej miestnosti ovplyvnilo voľby ostatných občanov, ktorí sa nerozhodovali slobodne a tým boli ovplyvnené výsledky hlasovania vo voľbách.

c) narušenie zákonného priebehu volieb v dôsledku porušenia čl. 31, čl. 30 ods. 3, čl. 69 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, § 24 ods. 6 zákona 180/2014 Z. z. tým, že :

- volebné okrsky nemali vytvorené rovnaké podmienky na hlasovanie, vo volebnom okrsku č. 2, kde volili prevažne rómski voliči bola veľká miestnosť so štyrmi plentami, vo volebnom okrsku č. 1, kde volili prevažne nerómski občania to bola malá miestnosť s dvomi plentami, aj keď sa neskôr jedna plenta doplnila, dlhé rady v okrsku č. 1 odradili mnohých voličov od účasti na voľbách.

- počas celého priebehu volieb členovia miestnej volebnej komisie spriaznení so starostom obce Mariánom Dzurikom vystupovali voči ostatným členom komisie agresívne, bránili im vo vykonaní zápisov, či riadnom postupe.

- cca 200 rómskych voličov prišlo v doprovide inej osoby, niektorí voliči boli v značne podnapitom stave, v okrsku č. 2 chodili hlasovať v doprovide aj ľudia, ktorí na doprovod ďalšej osoby nemali právo.

3. V závere skonštatoval, že v dôsledku popísaných skutočností boli kandidáti na poslancov obecného zastupiteľstva obce Jasov voči žalovaným podstatne znevýhodnení a to v takom rozsahu a s takou intenzitou, že došlo k porušeniu špecifikovaných článkov Ústavy SR a ako aj ďalších právnych

noriem, čo v konečnom dôsledku predstavuje zároveň porušenie základných princípov slovenského konštitucionalizmu, garantovaných Ústavou SR v čl. 2 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 ods. 2.

4. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky vyhlásil voľby poslancov obecného zastupiteľstva obce Jasov, ktoré sa konali dňa 29. októbra 2022 za neplatné.

II.

Vyjadrenie k žalobe

5. K žalobe sa podaním doručeným 21.12.2022 písomne vyjadril žalovaný 6/ Strana rómskej koalície, ktorý uviedol, že ak žalobca spochybňuje postup okrskovej, resp. miestnej volebnej komisie, je potrebné zápisnice preveriť a lístky prepočítať a v prípade zistenia nezákonných postupov vyvodit' prípadné trestnoprávne dôsledky.

6. K žalobe sa podaním doručeným 23.12.2022 vyjadril žalovaný 1/ KDĽ, ktorý uviedol, že žalobný návrh obsahuje opis okolností, ktoré sú podkladom pre vyslovenie domnienky o opakovanom sčítavaní hlasov, vo vzťahu k propagačnému kalendáriku poukázal na judikatúru ústavného súdu vyžadujúcu preukázanie príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a výsledkom volieb zastupiteľského zboru (PL. ÚS 16/2011), ústavne konformné chápanie práva na doprovod pri volebnom akte, čiastočnú zmätočnosť žaloby, preto nenavrhol žiadnych svedkov a žiadal žalobu zamietnuť.

7. Ostatní žalovaní sa napriek doručeniu výzvy súdu k žalobe nevyjadrili, ani nenavrhlí žiaden výsluch svedkov ani vykonanie iných dôkazov.

III.

Skutkové zistenia

8. Najvyšší správny súd vzhľadom na obsah žalobných námietok, prihliadajúc na okolnosti prejednávanej veci, poveril uznesením č. k. 13Svp/15/2022 - 49 zo dňa 12.1.2023 predsedníčku senátu ako sudkyňu spravodajkyňu, aby sa oboznámila s predloženou volebnou dokumentáciou a vykonala výsluch svedkov. Na základe tohto poverenia bol dňa 25.1.2023 na Okresnom súde Košice-okolie vykonaný výsluch svedkov, navrhovaných na preukázanie okolností priebehu volieb vrátane namietaného duplicitného spočítavania cca 200 hlasovacích lístkov, pričom boli vypočítané navrhované svedkyne X. V., E. L. E. M. L..

9. Svedkyňa X. V., vo voľbách pôsobila ako členka miestnej volebnej komisie. Pokiaľ sa týka priebehu volieb do miestneho zastupiteľstva, problém bol podľa nej vo volebnom okrsku č. 2. V okrsku č. 1 bolo málo priestoru pre zabezpečenie riadneho priebehu volieb, niektorí voliči kvôli neochote dlhšie čakať odchádzali a potom sa opakovane vracali, prípadne vôbec neprišli. Zároveň uviedla, že „nebolo vyhovené našej požiadavke na zabezpečenie ďalších priestorov na hlasovanie“. Vo volebnom okrsku č. 2, kde boli Rómovia bolo dostatočné vybavenie, dostatok priestoru na uskutočnenie hlasovania, dalo sa tam dostať bez problémov. K priebehu volieb v tomto, kde volila prevažná väčšina rómskych voličov uviedla, že v prvom rade sa jej nepozdávalo, že títo boli zo strany členov okrskovej volebnej komisie v rómskom jazyku poučovaní, respektíve informovaní, obsah ale vyhodnotiť nevie, nakoľko nerozumie rómskemu jazyku. Bolo neštandardné, že pri odovzdávaní hlasovacích lístkov voličom bol prvý pán Y., zapisovateľ, ktorý preberal občianske preukazy a overoval a nahlasoval totožnosť zúčastnených voličov. Rovnako predseda okrskovej volebnej komisie pán H. pôsobil aktívne, keď odovzdával voličom hlasovacie lístky, inštruoval Rómov v rómskom jazyku.

10. Ďalej uviedla, že napriek volebnému moratóriu si všimli, že v priebehu volebného dňa bol v priestore na hlasovanie propagačný materiál/kalendárik poslanca C. Q. kandidujúceho s podporou starostu Mariána Dzurika, na ktorom boli uvedení aj ostatní spoloční kandidáti. Svedkyňa predložila súdu kalendárik, ktorý vzala z priestoru na úpravu hlasovacích lístkov (so zoznamom kandidátov), čo

sa týka druhého vyhotovenia kalendárika (strana 21 súdneho spisu), taký dostávali občania Jasova do poštových schránok. Uviedla, že kalendárik so spoločnými kandidátmi ona predtým nikdy nevidela. Podľa jej vedomostí cca 6 z 10 voličov z radov rómskych spoluobčanov vykonávalo volebný akt s asistenciou členov volebnej komisie. Po tom čo členovia miestnej volebnej komisie namietali voči tomu, že členovia okrskovej volebnej komisie asistujú pri voľbách, začali doprevádzať ďalších rómskych voličov iné asistujúce osoby z radov rómskych občanov. Členovia miestnej volebnej komisie si robili poznámky o priebežných výsledkoch sčítavania hlasov, ale v konečnom dôsledku údaje uvedené v zápisnici nekorešpondovali s týmito počtami, jednalo sa o rozdiely v rádoch, v jednom prípade cca o 100 hlasov, v inom prípade o 3, tento rozdiel o 3 hlasy bol po prepočítaní skorigovaný. Rozdiel cca o 100 hlasov korigovaný nebol. Bol vysoký počet voličov, ktorí volili po preukázaní totožnosti pasom, rovnako pomerne vysoký počet voličov volil na základe potvrdenia z polície nahradzujúceho občiansky preukaz. Dôvodnosť vykonávania voľby s asistenciou inej osoby namietal prvýkrát pán Z., opakovane to namietali aj ostatní členovia, dostali odpoveď, že je to prípustné, pričom aj keď mali členovia miestnej volebnej komisie výhrady k viacerým veciam, väčšinou boli odbití tým, že rómski členovia sa vyjadrovali, že oni majú väčšinu. Uviedla, že opakovane volili osoby evidentne pod vplyvom alkoholu, vie že na nepripustnosť takéhoto postupu poukazoval pán Z., nevie či to bolo niekde zapísané. Podľa jej vedomostí sa spočítavania hlasov nezúčastňovali všetci členovia komisie, spočítavanie bolo chaotické, pre komisiu bolo rozhodujúce, keď zistila volebné víťazstvo starostu Mariána Dzurika. Priebeh spočítavania hlasov sa jej nejavil ako korektný, bolo to veľmi emocionálne, poznačené rozpornými záujmami rómskej časti voličov a nerómskych voličov. Kalendárik za plentou v okrsku č. 2 bol zistený dopoludnia možno tak okolo 11.00 hod.

11. Svedkyňa E. L. kandidovala do obecného zastupiteľstva, volieb sa zúčastnila až vo večerných hodinách, o 19.45 hod. prišla odvoliť. Po vykonaní volebného aktu sa ako nezávislá pozorovateľka zúčastnila na spočítavaní hlasovacích lístkov. Lístky z volieb do obecného zastupiteľstva sa začali spočítavať asi po 22.00 hod., podľa jej vedomostí postup nebol celkom korektný, spomína si na jeden prípad, keď v jednej obálke boli lístky do Košického samosprávneho kraja, na starostu, aj do zastupiteľstva, komisia lístky do VÚC vyhodnotila ako neplatné, lístky na starostu a zastupiteľstvo však akceptovala. Priebeh volieb ako aj priebeh spočítavania bol silne ovplyvnený tým, že väčšina v komisiách boli obyvatelia rómskeho pôvodu, ktorí väčšinu času komunikovali navzájom v rómskom jazyku, prehlasovali, že sú vo väčšine a oni rozhodujú. Takýmto spôsobom reagovali všeobecne na „naše“ námietky týkajúce sa správnosti, platnosti či neplatnosti hlasovacích lístkov. Pokiaľ sa týka spočítavania hlasov, najskôr sa spočítavali hlasy na starostu, s čím boli spojené tiež určité nezrovnalosti, avšak po tom čo boli zistené výsledky (víťazstvo Mariána Dzurika) stav všeobecnej spokojnosti a radosti výrazne ovplyvnil priebeh spočítavania hlasov do obecného zastupiteľstva.

12. Spomína si, že nezrovnalosti boli pri spočítavaní hlasov kandidátovi Jurajovi Dzurikovi, pri ktorom rozdiel medzi dvomi spočítavaniami predstavoval 100 hlasov. Pri vypracovávaní konečnej zápisnice na obecnej úrade sa preto počítacia chyba odstránila tak, že pánovi Dzurikovi sa pripočítalo 100 hlasov, pretože na pomocných hárkoch sa vyskytla súčtová chyba, na pomocných hárkoch bolo zapísaných o 100 hlasov viac ako bolo reálne odovzdaných. Podľa jej vedomostí v zápisnici z okrskovej volebnej komisie volebný okrsk č. 2 bol pod poradovým číslom 4 zapísaný počet platných hlasov 422, malo byť správne zapísané počet platných hlasov 322. Zápisnica okrskovej volebnej komisie bola prispôbovaná obsahu pomocných hárkov, z ktorých vyplýval počet 322. Ďalšia chyba pri spočítavaní hlasovacích lístkov nastala tým, že jedna kopa hlasovacích lístkov cca 200 ks bola spočítavaná opakovane, čím došlo k skresleniu výsledkov. Počet hlasovacích lístkov bol spočítaný riadne, rozdiel nastal iba v počte udelených hlasov, kde sa prejavili dôsledky duplicitného zohľadnenia obsahu cca 200 hlasovacích lístkov. Spomína si aj na ďalšie pochybenia, napríklad pri spočítavaní hlasov dvojicou, v ktorej bol pán I. H. musela opakovane upozorňovať, že nenahlasoval čísla niektorých zakrúžkovaných kandidátov, väčšinou ku koncu kandidátnej listiny. Čo sa týka pochybení pri prepočítavaní hlasov pre J.U. (por. č. 8) spomína si, že v súvislosti s jeho hlasmi boli neuznané nejaké hlasy. Na rozdiel od Dzurika, ktorému bolo pripočítaných 100 hlasov, pánovi U. nejaké hlasy uznané neboli. Po zistení výsledku volieb na starostu opustil miestnosť starosta a opustil miestnosť aj pán prednosta V. Y. po spočítaní hlasov do samosprávneho kraja na dosť dlhú dobu, cca hodinu.

13. Svedkyňa M. L., sa volieb zúčastnila v pozícii členky okrskovej volebnej komisie vo volebnom okrsku č. 2. Ona na úrovni bežnej komunikácie ovláda rómsky jazyk a podľa nej celý priebeh volieb vo volebnom okrsku bol poznačený silným vplyvom a záujmami rómskej časti zástupcov a obyvateľov. V komisii sa aj vo vzťahu k voličom komunikovalo aj v rómskom jazyku, dokonca viac ako v slovenskom. Väčšina členov komisie boli Rómovia, ktorí opakovane manifestovali svoje stanovisko, že oni ako Rómovia sú väčšina oni rozhodujú. Čo sa týka priebehu volieb, kontrolovala občianske preukazy a zapisovala voličov do zoznamu. Pán I. H. dával voličom obálky s hlasovacími lístkami a zároveň im dával inštrukcie čo majú robiť, jeho inštrukcie sa týkali aj neúčasti na hlasovaní do samosprávneho kraja. Ak prišli voliči s neplatnými občianskymi preukazmi alebo bez nich, on ich posielal na políciu, aby si vybavili nový občiansky preukaz, aby na základe neho mohli hlasovať. Pri nej sedel pán prednosta pán Y., ktorý tiež bral občianske preukazy a až na výslovnú požiadavku jej ich dal na kontrolu. Spomína si, že prišla jedna pani, ktorá chcela hlasovať na základe pasu, ona mala vedomosť, že takéto hlasovanie nie je možné, ale na základe pokynu pána Y. ju musela zapísať do zoznamu (pán Y. konzultoval túto otázku s dvomi kontrolórmami, ktorí boli účastní na našich voľbách).

14. Ďalej vie k priebehu volieb uviesť toľko, že minimálne polovica voličov volila s asistenciou inej osoby, medzi ktorými boli aj členovia okrskovej volebnej komisie, odôvodňovali to tým, že voliči majú právo požiadať o takúto asistenciu, bolo to odôvodňované tým, že nevedia písať, čítať, sú hlúpi.... Ona bola presvedčená, že je potrebné, aby sa v takomto prípade preukázala potreba asistencie pri volebnom akte, ale zo strany volebnej komisie toto nebolo akceptované. Okrem toho sa volieb zúčastňovali aj voliči evidentne pod vplyvom alkoholu, s ktorými tiež išli voliť členovia komisie. Po jej opakovaných protestoch proti tomu, aby voličov doprevádzali členovia okrskovej volebnej komisie zabezpečili jednu osobu, ktorá doprevádzala voličov, po ďalších jej protestoch proti tomu, že jedna osoba opakovane doprevádzala voličov za plentu, zabezpečili ďalšiu. V priebehu volieb boli vo volebnej miestnosti ako pozorovatelia členovia miestnej volebnej komisie (pani V. a spol.) a minimálne jeden nezávislý pozorovateľ, na všetky tieto osoby členovia OVK slovné útočili, že nemajú čo robiť vo volebnej miestnosti a chodiť za plentu, pričom sami členovia okrskovej komisie v pravidelných intervaloch chodili za plentu kontrolovať „čo tam je“ (odpoveď na otázku svedkyne).

15. Pri kontrole občianskeho preukazu u jedného voliča si všimla, že má v ruke kartičku, ktorú mu vzala z ruky a zistila, že obsahuje zoznam spoločných kandidátov s podporou starostu Mariána Dzurika uvedený na kalendárik kandidáta č. 8, ktorý je prefotený v súdnom spise. Tú kartičku jej mama voliča vytrhla z ruky. K sčítavaniu hlasov vie uviesť, že najskôr sa spočítavali lístky na Košický samosprávny kraj, potom na starostu, následne na poslancov, kde mali hlasovacie lístky rozdelené do kôpok. V rámci tohto sčítavania pani L. upozornila na duplicitné sčítanie cca 200 hlasovacích lístkov, oproti nej sediaci člen komisie sa svedkyne opýtal, či ich sčítavala, ona povedala, že nie, ale že nevie, či ich nespočítaval niekto iný, na to reagoval, že oni sú väčšina a hlasovacie lístky boli následne započítané. Po sčítaní všetkých hlasov pán Y. s dvomi kontrolórmami odišli pre počítač, do ktorého sa potom nahadzovali výsledky, následne sa všetky krabice s volebnou dokumentáciou prelepili páskou a podpísali všetkými členmi komisie. Po tom čo boli krabice zapečatené jej volala pani V., že nesedia počty hlasov uvedené v zápisnici, preto znovu otvorili zapečatené krabice, nezrovnalosti sa týkali hlasov pre pána U., ktorý mal v zápisnici uvedených menej hlasov ako vyplývalo z pomocnej dokumentácie. Korigovali sa počty u jedného kandidáta, kde ten rozdiel už bol opravený v predtým zapečatenej dokumentácii. Ona nesledovala ukladanie dokumentácie do každej krabice, ktorá bola následne zapečatená, otvorená krabica bola opakovane zapečatená a podpísaná každým členom komisie. Pri sčítavaní hlasov volebnú miestnosť opustil staronový starosta Marián Dzurik, potom ďalší člen komisie, neúspešný kandidát na poslanca. Celý priebeh bol poznačený zmätkami, emóciami, krikom. K poznámke v zápisnici okrskovej volebnej komisie okrskok č. 2, kde v bode VI. pod zoznamom členov je napísaná poznámka: „Tretina občanov (Rómovia) pomoc pri hlasovanie????“ svedkyňa uviedla, že nevie kto ju urobil, je možné, že je to podpis pána Z.. Na otázku právnej zástupkyne žalobcu týkajúcu sa fotografie krabice obsahujúcej volebnú krabicu okrsku č. 2 založenú aj v súdnom spise (číslo I.), či vykonaný spôsob zapečatenia na odfotografovanej krabici je totožný so spôsobom zapečatenia, ktorým je zapečatená krabica na fotografii svedkyňa uviedla, že v žiadnom prípade sa nejedná o zapečatenie, ktoré ona robila, nakoľko tam chýbajú podpisy členov komisie.

16. Pokiaľ sa týka oprávnenia súdu oboznámiť sa s obsahom volebnej dokumentácie (§ 312h ods. 4 SSP), otvorenie dokumentácie spoločnej pre konania 14Svp/12/2022 a 13Svp/15/2022 sa uskutočnilo 19. januára 2023, s tým, že vyhotovená fotodokumentácia bola založená do súdneho spisu.

17. Následne, dňa 1.2.2023 súd prepočítal hlasovacie lístky a počty udelených hlasov vo voľbách do obecného zastupiteľstva. Čo sa týka výsledkov prepočtu, oproti zápisnici miestnej volebnej komisie bolo zistených 1310 platných hlasovacích lístkov do obecného zastupiteľstva (medzi neplatnými lístkami bol podľa súdu nedôvodne zaradený jeden platný hlasovací lístok, medzi platnými boli zahrnuté neplatné hlasovacie lístky označené ako č. 1 - 5 t.j. 1x zakrúžkovaných 10 kandidátov, 4x úpravy v rozpore so zákonom spočívajúce v prečiarkovaní zakrúžkovaných čísel kandidáta). Po prepočítaní hlasov jednotlivých kandidátov boli identifikované súčtové chyby pri niektorých kandidátoch, pričom na základe súdom opakovaného prepočtu hlasov odovzdaných žalobcovi (na zozname kandidátov pod por. č. 19) bolo zistených vo volebnom okrsku č. 2 celkovo 84 hlasov, vo volebnom okrsku č. 1 celkovo 246 hlasov, čo v súhrne predstavuje 330 hlasov. Po novom spočítaní hlasov všetkých kandidátov a vytvorení nového poradia kandidátov, sa žalobca naďalej umiestnil na 10 mieste (prvý náhradník), ale rozdiel medzi bezprostredne nad ním umiestneným úspešným kandidátom Petrom Dzurikom sa zväčšil na 4, nakoľko tento dostal 334 hlasov.

18. Po výsluchu svedkýň sa písomne vyjadril žalobca a v nadväznosti na obsah svedeckých výpovedí v konaní namietal nezrovnalosti pri sčítavaní hlasov Juraja Dzurika, nemožnosť v tomto konaní verifikovať počty hlasov, nakoľko nemožno vylúčiť manipuláciu s obsahom volenej dokumentácie, ktorá bola súdu doručená v nezapečatenej krabici. Rovnako zdôrazňoval nedôvodnosť asistencie pri voľbách, komunikáciu členov okrskovej volebnej komisie s voličmi v rámci volieb v rómskom jazyku, porušovania princípov slobodných volieb v súvislosti s kalendárikom za plentou.

IV.

Právne východiská

19. Podľa čl. 30 ods. 1 prvá veta ústavy SR (ďalej len „ústava“) občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

20. Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

21. Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o voľbách) volič po príchode do volebnej miestnosti preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom, ak v osobitnej časti nie je ustanovené inak. Okrsková volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov a vydá mu hlasovací lístok a obálku. Prevzatie hlasovacieho lístka a obálky potvrdí volič v zozname voličov vlastnoručným podpisom; ak tak urobiť nemôže alebo ak prevzatie hlasovacieho lístka a obálky odmietne podpísať, predseda okrskovej volebnej komisie poznamená túto skutočnosť v zozname voličov. Okrsková volebná komisia vykoná pri podpise voliča opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov. Ak volič nepreukáže svoju totožnosť do skončenia hlasovania, hlasovanie sa mu neumožní. To platí aj pre hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Ak ide o obvineného alebo odsúdeného, preukazuje sa jeho totožnosť preukazom odsúdeného, alebo preukazom obvineného, alebo svedectvom dvoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže prítomných v miestnosti ústavu, v ktorej sa má hlasovanie vykonať.

(6) Volič, ktorý nemôže sám upraviť hlasovací lístok pre zdravotné postihnutie alebo preto, že nemôže čítať alebo písať a oznámi pred hlasovaním túto skutočnosť okrskovej volebnej komisii, má právo vziať so sebou do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov inú osobu spôsobilú upraviť hlasovací lístok podľa jeho pokynov a zákona a vložiť do obálky; takouto osobou nemôže byť člen okrskovej volebnej komisie. Obidve osoby pred vstupom do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov člen okrskovej volebnej komisie poučí o spôsobe hlasovania a o skutkovej

podstate trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda a o skutkovej podstate trestného činu volebnej korupcie.

22. Podľa § 26 cit. zákona za poriadok vo volebnej miestnosti zodpovedá predseda okrskovej volebnej komisie, počas jeho neprítomnosti jej podpredseda. Pokyny na zachovanie poriadku vo volebnej miestnosti a dôstojný priebeh hlasovania sú záväzné pre všetkých prítomných.

23. Podľa § 170 ods. 8 písm. a) cit. zákona, okrsková komisia zabezpečuje správny priebeh hlasovania

24. Podľa § 182 ods. 1 cit. zákona volič po príchode do volebnej miestnosti preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom alebo dokladom o pobyte pre cudzinca.

25. Podľa § 182 ods. 4 citovaného zákona volič vkladá v osobitnom priestore na úpravu hlasovacích lístkov do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce. Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísiel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Zakrúžkovať môže najviac taký počet kandidátov, aký má byť v príslušnom volebnom obvode zvolený počet poslancov obecného zastupiteľstva. Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje.

26. Podľa § 184 ods. 1 citovaného zákona ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť vo volebnom obvode zvolených poslancov obecného zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce, alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce, je hlasovací lístok neplatný.

27. Pôsobnosť najvyššieho správneho súdu rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy vyplýva z čl. 142 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Vecná príslušnosť na toto konanie vyplýva z ustanovenia § 11 písm. f) SSP. O zrušení výsledku volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 312j ods. 2 písm. a) a b) SSP môže najvyšší správny súd len za podmienky, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž kandidátov na poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva. Na uplatnenie tohto oprávnenia najvyššieho správneho súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (PL. ÚS 50/99).

28. Volebné vady sa neposudzujú podľa zásad správneho súdnictva, ale podľa zásad volebného súdnictva. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak namietaná vada mohla mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných vád z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb.

29. S ohľadom na uvedené, vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti:

a. protizákonnosť, (porušenie právnych predpisov);

b. kauzálny nexus (príčinný vzťah medzi protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta),

c. intenzita protizákonnosti, ktorá spochybňuje výsledky volieb, a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL.ÚS 22/08).

30. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov, z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb (PL. ÚS 8/2011). Preto namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat, ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Platí vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (PL. ÚS 74/2011). Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010).

31. Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci svojej judikatúry vyslovil, že podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (mutatis mutandis, napr. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis, napr. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

32. Vzhľadom na uvedené závery treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru alebo minimálne takej možnej príčinnej súvislosti [princíp potenciálnej kauzality (mutatis mutandis PL. ÚS 7/2010)]. Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (PL. ÚS 16/2011).

V.

Posúdenie veci správnym súdom

33. Vzhľadom na vyššieuvedené a v intenciách svojho rozhodovania v obdobných veciach (najmä 13Svp/18/2022 a 13Svp/4/2022) sa súd pri rozhodovaní v prejednávanej veci zameril na vyhodnotenie toho, či žalobné dôvody tvoriace zákonnú náležitosť žaloby (§ 312f písm. e) SSP), ktoré majú byť podkladom pre vyhovieť žaloby, je možné overiť v rámci procesu dokazovania, výsledky ktorého by mali viesť k záveru, že tvrdené dôvody spôsobujú volebnú vadu, dôsledkom ktorej je porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov. Na tento účel musia byť dôvody neústavnosti a nezákonnosti uvedené v § 312f písm. e) SSP (povinnosť „tvrdenia“) dostatočne konkrétne skutkovo vymedzené tak, aby bolo zrejmé, pravdivosť akej konkrétnej skutočnosti sa má v následnom konaní dokazovaním preverovať. Len všeobecné tvrdenie o tom, že vo voľbách došlo k nezákonnosti alebo ich výsledok je nesprávny, nie je totiž prístupné žiadnemu konkrétnemu dokazovaniu. Takéto tvrdenie by bolo možné dokazovať len tak, že by najvyšší správny súd v podstate zopakoval celý volebný proces.

34. K námietke nezákonnosti a neústavnosti postupu pri sčítavaní hlasov, vyvodzovanej z minimálneho rozdielu medzi zvolenými a nezvoleným poslancom o 1 hlas, súd uvádza, že podľa jeho vedomostí ani takéto malé rozdiely nie sú ničím neobvyklým, nemožno preto na základe tejto skutočnosti automaticky spochybňovať správnosť zistených údajov. Rovnako súd vyhodnotil námietku rušenia členov komisie počítajúcich hlasy kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva prejavmi radosti členov komisie z volebného výsledku vo voľbách starostu. V tejto súvislosti súd považuje za potrebné poukázať na nález ÚS SR PL. ÚS 3/2015 vzťahujúci sa k požiadavke na reálnosť alebo dostatočne rozumnú presvedčivosť tvrdení týkajúcich sa následkov „rušenia“ členov komisie spočítavajúcich hlasy na poslancov. Námietka, že v dôsledku takejto atmosféry došlo k duplicitnému započítaniu cca 200 hlasovacích lístkov, čo vo svojej svedeckej výpovedi uvádzala svedkyňa L., sa napriek jej vyjadreniu nepotvrdila. Po prepočítaní hlasovacích lístkov, ktoré boli doručené súdu síce v poškodenej škatuli, avšak každá časť spočítavaných lístkov bola do kríža prelepená lepiacou páskou, počty hlasov po prepočítaní súdu s minimálnou odchýlkou (5 lístkov) korešpondovali s výsledkami uvedenými v zápisnici ako aj s pomocnými súčtami spojenými s každou časťou spočítavaných lístkov. Rovnako bol vyhodnotený aj namietaný nesúlad medzi predbežným a konečným počtom hlasov udelených kandidátovi na poslanca pánovi Švečkovi.

35. Námietka narušenia súťaže politických síl a ovplyvňovanie hlasov voličov umiestnením propagačného kalendárika kandidáta na poslanca Rastislava Hanigovského s uvedením kandidátnych čísel poslancov kandidujúcich s podporou kandidáta na starostu Mariána Dzurika bola súdom vyhodnotená ako nepreukázaná. V tomto kontexte súd znova pripomína, že namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na výsledok volieb, sťažovateľ ho musí nielen

namietat', ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Platí vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov, preto predložiť dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta.

36. V prejednávanej veci žalobca tvrdil, že predmetný kalendárik bol pred voľbami rozdávaný všetkým Rómom s pokynom, ako majú voliť. Nájdenie kalendárika v čase okolo 11:00 hod. za jednu plentou vo volebnom okrsku č. 2 potvrdila svedkyňa X. V., ktorá ho vzala spoza plenty. V tom čase boli vo volebnom okrsku tri plenty, nie je preukázané, kto a kedy tam kalendárik uložil. Ďalšia svedkyňa žalobcu M. L. uviedla, že taký kalendárik vzala z ruky jednému voličovi pri kontrole totožnosti, ale bol jej vzatý matkou voliča. Vo vzťahu k tomuto zisteniu súd uvádza, že napriek nespochybneniu skutočnosti, že približne o 11:00 hod. sa za jednu plentou (z troch) volebný kalendárik nachádzal, nebolo v konaní dostatočne určite preukázané, či a v akom rozsahu ovplyvnil hlasovanie voličov, ktorí takéto kalendáriky už mali k dispozícii v rámci volebnej kampane (PL. ÚS16/2011).

37. Na doplnenie a podporu svojho právneho vyhodnotenia a argumentácie najvyšší správny súd poukazuje na závery rozsudku NSS SR vo veci 14Svp/12/2022, ktorý sa pri rozhodovaní vo veci žaloby na nezákonnosť priebehu volieb do orgánov miestnej samosprávy - starostu obce za obdobnej skutkovej a právnej situácie na základe vykonaného dokazovania podrobne a argumentačne komplexne vysporiadal s právnymi dôsledkami osvedčených okolností, týkajúcich sa nájdenia predmetného kalendárika v predmetnom čase v priestore a úpravu hlasovacích lístkov v okrsku č. 2.

38. Najvyšší správny súd v rozsudku sp. zn. 14Svp/12/2022 zo dňa 7.2.2023 uviedol:

„60. Námietku týkajúcu sa umiestnenia propagačného kalendára za hlasovaciu plentu, čím malo podľa žalobkyne dôjsť k porušeniu volebného moratória, vyhodnotil Najvyšší správny súd ako taktiež nedôvodnú.

61. Najvyšší správny súd k tejto tvrdenej skutočnosti vykonal výsluchy viacerých svedkov (E. V., M. L., V. Y., E. Y. H.). Z obsahu ich výpovedí sa nepodarilo ustáliť dobu, po ktorú sa mal kalendár za plentou nachádzať. Rozporný je čas jeho nájdenia a odstránenia z priestoru hlasovacej plenty (11 hod. podľa X. V., poobedie podľa M. L.), neznámy je však aj čas jeho umiestnenia za hlasovaciu plentu. Z výpovede predsedu okrskovej volebnej komisie Y. H. vyplýva, že priestor sa kontroloval ráno pred začatím hlasovania. Neexistuje teda nijaký dôkaz (napríklad volič, ktorý by dosvedčil, že kalendár za plentou videl v istú hodinu), ktorý by preukázal, že kalendár bol za plentou umiestnený po určitú vymedzenú dobu, počas ktorej by bol na voličov pôsobil. Rovnako nebolo zistené, kým a na čí pokyn bol kalendár za plentu umiestnený (mohlo ísť o „ťahák“ pre voličov umiestnený žalovaným či jeho prívržencami, mohlo ísť o zinscenovanie tejto volebnej vady žalobkyňou prostredníctvom p. V., ktorá ho sama za plentou vytiahla, ale takisto mohlo ísť o celkom neúmyselné zabudnutie kalendára akýmkoľvek voličom, ktorý si ho zobral ako pomôcku k hlasovaniu).

62. Najvyšší správny súd ďalej, posúdiac obsah volebného kalendára podľa fotografie priloženej k spisu, konštatuje, že tento obsahoval mená a čísla kandidátov na poslancov a starostu obce Jasov, avšak nesprostredkoval žiadne nové náhle informácie o nich či o protikandidátoch. „Pre konanie o volebnej sťažnosti nie je právne významná forma, v akej sa materializujú informácie (plagát alebo iná tlačovina). Až posúdenie obsahu tlačoviny môže mať vplyv na rozhodovanie o volebnej sťažnosti z hľadiska dodržania moratória na informácie v čase po volebnej kampani.“ (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 3/1999 zo dňa 17.02.1999). Účelom volebného moratória je podľa Ústavného súdu zabránenie šíreniu zvlášť takých náhlych informácií o kandidátoch, na ktoré už nemožno riadne reagovať v kampani. S tým súvisí aj zákaz šírenia týchto informácií v bezprostrednej blízkosti volebných miestností, kde je už volič bezprostredne pred samotnou voľbou a uvažuje nad kandidátom, ktorého si vyberie (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. ÚS 13/2011 z 23.02.011).

63. K spôsobilosti propagačného materiálu vo volebnej miestnosti alebo v blízkosti nej ovplyvniť vôľu voličov sa viackrát vyjadroval aj Ústavný súd SR. Napríklad nájdenie pera s menom kandidáta na primátora mesta vo volebnej miestnosti nepovažoval Ústavný súd SR za také porušenie volebného zákona, ktorý by podstatným spôsobom ovplyvnil výsledok volieb (rozhodnutie Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 74/2011 z 22.02.2011). Ústavný súd SR nekvalifikoval ako závažné porušenie zákazu volebnej kampane ani umiestnenie plagátu pred budovou mestského kultúrneho domu, v ktorom sa

nachádzala volebná miestnosť (sp. zn. PL. ÚS 5/2003 zo dňa 26.04.2004). Vo veci sp. zn. PL. ÚS 1/2011 síce Ústavný súd SR kvalifikoval billboard nainštalovaný v blízkosti volebnej miestnosti v čase volebného moratória ako spôsobilý ovplyvniť voličov v prospech voľby konkrétneho kandidáta, avšak k uvedenému záveru dospel s prihliadnutím na tesný výsledok volieb (12 hlasov, v predmetnej veci je to až 354 hlasov) a v spojitosti s ďalším záverom o neprípustnom ovplyvňovaní voličov členom okrskovej volebnej komisie. Napokon v žalobkyňou citovanom náleze Ústavného súdu SR PL. ÚS 90/07 zo dňa 17.09.2008 Ústavný súd SR síce vyhlásil voľby za neplatné, avšak k dôvodu, že voliči mali dostať pomocný lístok s číslom kandidáta, pristúpili rôzne ďalšie dôvody, medzi iným aj nepodpísanie zápisnice žiadnym členom okrskovej volebnej komisie.

64. Čo sa týka českej judikatúry, v rozhodnutí Krajského súdu v Prahe sp. zn. 50 A 30/2014 zo dňa 10.11.2014 išlo okrem iného o umiestnenie plagátov v blízkosti volebnej miestnosti, kde sa nachádzali aj v deň volieb. V ďalšom rozhodnutí Krajského súdu v Plzni sp. zn. 57 A 98/2014 zo dňa 12.11.2014 bol vo volebnej miestnosti umiestnený „vzor“ hlasovacieho lístku, na ktorého druhej strane boli krížikmi zaškrknuté mená niektorých nezávislých kandidátov. V rozhodnutí Mestského súdu v Prahe sp. zn. 10 A 143/2018 zo dňa 7.11.2018 osoby odeté do žltých tričiek s nápisom "PRAHA SEBE", čo je subjekt, ktorý sa vo voľbách zúčastnil ako volebná strana PRAHA 1 SEBE, vchádzali do volebnej miestnosti viackrát v priebehu dňa volieb. Súdny v uvedených rozhodnutiach síce konštatovali porušenie príslušného zákonného ustanovenia, avšak toto podľa nich nedosahovalo takú intenzitu, že by zásadne ovplyvnilo výsledky volieb.

65. Najvyšší správny súd teda konštatuje, že ak aj bol propagačný materiál za plentou umiestnený počas hlasovania voličov, medzi touto skutočnosťou a volebným výsledkom nevzhladol vzťah potrebnej kauzality, a to s prihliadnutím na to že (i) jednak nebolo možné ani len približne ustáliť dobu, po ktorú mal byť propagačný kalendár za plentou umiestnený a tým ani počet voličov, ktorí mali byť týmto materiálom ovplyvnení, pričom súd opätovne vyzdvihuje rozdiel až 354 hlasov medzi žalobkyňou a žalovaným, a (ii) jednak obsah tlačoviny neobsahoval o kandidátoch nijaké nové informácie, vo vzťahu k čomu Najvyšší správny súd opäť akcentuje judikatúru Ústavného súdu v tom, že nemožno podceňovať voliča. Volič, ktorý sa rozhodol využiť svoje volebné právo a pristúpiť k voľbám, je už spravidla pri vstupe do volebnej miestnosti rozhodnutý, komu svoj hlas odovzdá, obzvlášť, ak ide o funkciu starostu obce.“

39. K námietke narušenie zákonného priebehu volieb uvádza najvyšší správny súd nasledovne:

- namietanú odlišnú veľkosť volebných miestností v jednotlivých okrskoch, súd nepovažuje za dôvodnú námietku. Má za to, že opísané zabezpečenie volebných miestností a počet priestorov na úpravu hlasovacích lístkov 2 +1 a 3 +1 korešpondovalo s počtom voličov v jednotlivých okrskoch, ktoré boli v pomere 752 (456 zúčastnených) ku 1713 (978 zúčastnených), bolo preukázané, že na základe požiadaviek členov miestnej volebnej komisie boli k záveru volieb doplnené ďalšie priestory na úpravu hlasovacích lístkov v oboch okrskoch. Nebolo preukázané, že by tvrdené dlhšie, resp. neprimerane dlhé čakanie na volebný akt v okrsku č. 1 ovplyvnilo výsledky volieb.

- prípadné verbálne neprimerané až agresívne vystupovanie členov volebnej komisie spriaznených so starostom voči ostatným členom volebných komisií je možné síce možné považovať za prejav dokreslenie určitej animozity medzi rómskymi a nerómskymi obyvateľmi obce, avšak pokiaľ jeho dôsledkom nie sú preukázané a dostatočne osvedčené dôsledky na priebeh a výsledok volieb, súd ich nemôže zohľadňovať.

- poukaz na tvrdený „nadmerný“ počet cca 200 voličov, ktorí bez preukázania dôvodu na doprovod pri hlasovaní chodili hlasovať v doprovode inej osoby, ako aj poukaz na osoby takto hlasujúce zrejme pod vplyvom alkoholu (zápisnica miestnej volebnej komisie v Jasove podpísaná piatimi členmi) založená v kópii súdnom spise, je potrebné vyhodnocovať v zmysle nálezu rozhodnutia PL. ÚS 51/2014 z 18.2.2015, ktorý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou v nadväznosti na ustanovenie § 24 ods. 6 volebného zákona uviedol: „Citované ustanovenie zákona o voľbách neznamena, že by bol volič dožadujúci sa pomoci iného voliča z dôvodu svojej negramotnosti povinný toto svoje tvrdenie preukazovať. V zásade preto platí, že ak volič takéto tvrdenie prednesie, treba z neho vychádzať. Iba v prípade, keby napríklad vzhľadom na dosiahnutý vyšší stupeň vzdelania či zastávanú funkciu voliča by sa javilo jeho tvrdenie ako prima facie nepravdivé, bolo by možné takémuto voličovi odprieť pomoc iného voliča (PL. ÚS 90/07). ... Vzhľadom na to, že pri hlasovaní podľa § 32 zákona o voľbách je nevyhnutná istá viac či menej intenzívna súčinnosť voliča a asistenta, nemožno očakávať, že takéto

hlasovanie prebehne bez akejkoľvek komunikácie. Ak však jej podoba má byť vyhodnotená ako nedovolená manipulácia či zneužitie voličovej odkázanosti, musí sťažovateľ preukázať, že vôľa asistenta prejavená úpravou hlasovacieho lístka je v rozpore s vôľou voliča, ktorému asistent pomáha.“.

40. Je teda evidentné, že ani členom volebnej komisie neprináleží bez relevantných dôkazov spochybňovať prejav vôle voliča smerujúci k požiadavke na umožnenie hlasovania za asistencie inej osoby. Pokiaľ sa týka voličov pod vplyvom alkoholu, súd uvádza, že za priebeh volebného aktu primárne zodpovedá okrsková volebná komisia, v jej zápisnici žiadne výhrady k tejto otázke nie sú, podpísala ju aj svedkyňa L., ktorá ale túto skutočnosť vo svojej výpovedi namietala. Nepochybne je teoreticky možné ale nežiadúce, aby sa volebného aktu zúčastňovali osoby pod vplyvom alkoholu, táto skutočnosť by však musela byť vyhodnocovaná aj vo vzťahu k iným možným dôvodom vedúcim k dojmu o spôsobilosti na výkon volebného aktu. Rovnaký záver (zodpovednosť predsedu okrskovej komisie a povinnosť jednoznačného preukázania porušenia zákona a vplyvu na priebeh a výsledok volieb) platí aj vo vzťahu k tvrdenej a namietanej asistencii pri hlasovaní poskytovanej členmi okrskovej volebnej komisie.

41. K námietke uvedenej právnej zástupkyne žalobcu nasledujúcej po vykonaných výsluchoch svedkov, poukazujúcej na doručenie poškodenej škatule obsahujúcej volebnú dokumentáciu a následnú nerelevantnosť prepočítania volebných výsledkov súd konštatuje, že volebná dokumentácia doručená súdu pozostávala z 13 ks škatúl rôznej veľkosti, ktoré boli predpísaným spôsobom zapečatené a 4 nezapečatených obálok (zápisnica z otvárania volebnej dokumentácie dňa 19. januára 2023). Pokiaľ svedkyňa L. spochybnila zapečatenie z dôvodu, že na fotodokumentácii škatule z okrsku č. 2 chýbajú podpisy členov komisie, súd to pripisuje zrejme horšej technickej kvalite fotodokumentácie, ktorá bola v čase výsluchu k dispozícii, nakoľko hnedá škatuľa (v poradí ôsma) je uvedená ako s porušenou pečaťou, teda bola zapečatená vrátane opatrenia podpismi členov komisie, čo je doteraz viditeľné a overiteľné na zvyškoch neodstránenej a podpísanej lepiacej pásky. Predmetná škatuľa bola naplnená asi do polovice, pričom pri jej doručení bolo skonštatované porušenie (úradný záznam 34 súdneho spisu). Navyše jej obsah preverený prepočítaním (napriek porušeniu) zodpovedá údajom zo zápisníc, ktoré boli nespochybnené a boli zabalené samostatne. Napriek rešpektovaniu záverov ÚS SR vyslovených vo veci PL. ÚS 52/2018 nie je dôvod na nezohľadnenie jej obsahu, resp. jeho spochybňovanie. Rovnako dodatočne vznesená námietka komunikácie členov okrskovej komisie s voličmi v rómskom jazyku, nebola spôsobilá preukázať porušenie zákona a následne relevantným spôsobom spochybniť zákonnosť a ústavnosť priebehu a výsledku volieb (bod 28. a 29. tohto rozhodnutia).

42. Na záver súd vo vzťahu k vecnej aktívnej legitimácii žalobcu zdôrazňuje skutočnosť, že po prepočítaní hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom na poslancov obecného zastupiteľstva síce zistil odchýlky oproti stavu uvedenému v zápisnici o výsledkoch vyhotovených miestnou volebnou komisiou, (1 nezapočítaný platný hlasovací lístok, 4 nesprávne započítané neplatné hlasovacie lístky), nie sú však dostatočné dôkazy o tom, že nesprávny výsledok sčítania hlasov zahrnutý v zápisnici miestnej volebnej komisie je dôsledkom postupu, ktorý môže byť považovaný za kvalifikované porušenie volebných predpisov. Dokonca aj v prípade, ak by tomu tak bolo, nemalo by to vplyv na postavenie žalobcu, ktoré je výsledkom slobodnej politickej súťaže a následné rozhodnutie súdu vo veci žaloby, nakoľko aj po zohľadnení nových počtov zostal žalobca na pozícii 10 (pri voľbe 9 poslancov obecného zastupiteľstva), t. j. prvý náhradník, dokonca sa zvýšil rozdiel medzi jeho počtom hlasov a počtom hlasov udelených zvolenému poslancovi v deviatom poradí na 4. V tomto kontexte treba zdôrazniť, ako poukázal NSS SR vo svojom rozhodnutí 11Svk/20/2022 zo dňa 28.11.2022:

„5. Ustanovenie § 312c písm. a) a b) SSP však upravuje len formálnu aktívnu legitimáciu žalobcov. Už Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre vo volebných veciach podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zdôrazňoval, že aj v týchto veciach platí základný princíp, podľa ktorého sa môže každý domáhať len ochrany svojich vlastných práv. Ak sa sťažovateľ (žalobca) domáha ochrany cudzích práv, treba ho považovať za zjavne neoprávnenú osobu (porov. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 19/03). Uvedená požiadavka súvisí s tým, že volebné súdnictvo je totiž založené na predpoklade objektívnej príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a výsledným zložením zastupiteľského zboru

alebo aspoň na možnej príčinnej súvislosti (porov. nález sp. zn. PL. ÚS 16/2011). Vo vzťahu k aktívnej legitímácii žalobcu (sťažovateľa) uvedeného v § 312c písm. b) a c) SSP to znamená, že ním tvrdená vada mohla aspoň (potenciálne) ovplyvniť voľby do tej miery, že bez nej by v nich získal výhodnejšie postavenie...“.

43. V súvislosti s vykonaním prieskumom priebehu a výsledkov volieb do obecného zastupiteľstva obce Jasov treba zdôrazniť, že volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat, ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011).

44. Žalobca v rámci svojej argumentácie predstrel skutkovú konštrukciu vychádzajúcu z možnosti porušenia zákonnej úpravy priebehu volieb do obecného zastupiteľstva, dôsledkom ktorej malo byť porušenie základných ústavných princípov, avšak nepredložil relevantné dôkazy, ktoré by objektívne zakladali dôvodné podozrenie, že k porušeniu zákona v uvedenom prípade reálne došlo a to v rozsahu majúcom aspoň potenciálny vplyv na volebný výsledok. Súd zohľadnil vykonané svedecké dokazovanie, avšak napriek tomu skutočnosti označené žalobcom v časti vyhodnotil, ako vôbec nepreukazujú porušenie volebného zákona, a v časti za také, ktoré síce poukazujú na negatívne skutočnosti, ale ich charakter, intenzita a spôsob ich prejavu nemohli mať za následok záver, že došlo k takému porušeniu volebného zákona, ktorý mohol ovplyvniť (vo význame ovplyvnil) dosiahnuté výsledky volieb do obecného zastupiteľstva.

45. Najvyšší správny súd vzhľadom na vyššieuvedené konštatuje, že tvrdenia žalobcu, na základe ktorých namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva obce Jasov konaných 29. októbra 2022, nepreukazujú také porušenia ústavy a volebného zákona, ktorých rozsah a intenzita by mohli podstatným spôsobom reálne ovplyvniť výsledok volieb.

VI.

Záver

46. Žalobe na vyhlásenie voľby obecného zastupiteľstva obce Jasov za neplatné nebolo možné vyhovieť, preto ju súd podľa § 312j ods. 1 SSP ako nedôvodnú zamietol.

47. O nároku na náhradu trov konania rozhodol najvyšší správny súd podľa § 167 ods. 1 SSP a vzhľadom na úspech žalovaných v konaní im priznal úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov v tomto konaní. O výške náhrady trov rozhodne osobitným uznesením asistent sudcu najvyššieho správneho súdu v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

48. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

